

EGYHÁZI- ÉS ISKOLAI SZEMLE

Felelősszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN református lelkész

Megjelenik két hetenként szombaton.

Előfizetési ára: egész évre 240 Lei, fél évre 120 Lei, egyes szám 10 Lei.

Szerkesztőség: Satu-Mare (Szatmár) Református lelkész hivatala, a hová a lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény küldendő. Kiadóhivatal: Oradea (Nagyvárad) Strada Iosif Vulcan (Nagy Sándor-u.) 14. szám. Előfizetési díjak, hivatalos hirdetések díja, reklamációk Konrád Géza címére Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 14. küldendő.

Öreg diákok találkozásán

Nem *vig áldomás* ez, melyen a kivivott diadal után pihenő kézben telt kupákat üritnek egymásra mámorban uszó vidám vitézek.

De nem is *halotti tor*, melyen csüggedő szivekből gyászének zokog fel elesett hősök sirhantjai fölött.

Áldott szülői kebelről rég levált gyermekek, egymástól elszakadt testvérek *nagy találkozója* ez az ősi otthonban, az elhagyott édes anya drága kebelén.

És mégis *búcsúvacsora* egy hosszú vándorút titokzatos előestéjén. Hány apró láb, hány kis diák indul el most a tudásnak nemcsak poros, göröngyös, de felszedett kövü, kátyukkal elrontott nehéz országútján. És vele megy sok-sok szülő lelke, gyötrő gondok között és megyünk velük, mennünk kell nekünk is mindnyájunknak, mert mi is vándorok vagyunk: tépett ruhájú, véres lábu, utfélre vetett népek országútjának árkába szorított nemzet bujdosó fiai.

Nem ünnep ez! Az ünnep pihenés — és nekünk pihenni nincs időnk! Kelet tunyaságából felrázva bennünket, vár, hív, hajszol az élet! Nem ünnep ez: *kemény, komoly munka* — aztán küzdelem, harc, elszánt viaskodás — talán az utolsó életre halálra!

Építeni jöttünk. A mult gyermekei jövődőt építeni! Két örök szerszámmal: hittel és tudással, miket hitetlen-tudatlan emberek annyit szeretnének szembeállítani. De református, általában protestáns, sőt igazi hívő ember lelkében soha sem volt ellenség e kettő, hanem egy célra törekvő édes ikertestvér. Ez a kettő volt atyáink lelkének tartalma, ez a jelenben egyetlen megtartónk és ez a kettő jövődönk záloga!

Csak e kettő igazi birtokunk.

Az arany kezünkől könnyen kigurul, lábunk alatt megindul a föld, de ez a kettő mindig megmarad. És míg ez a

kettő a sajátunk marad, addig mi is, itt is megmaradunk magyaroknak!

Mert a mi műveltségünk csak magyar lehet!

Kis emberkéék szántatlan agyába, bármily nemzet gyermeke legyen is, mint láthatatlan titkos csatornán, a tudás csak azon a nyelven szívárogoz bele, melyen az édes anyja legelőször szólt hozzá és amelyen imádkozni tanította. A tudásnak az a nyelv az igazi eszköze, melyen az ember Istenével beszél!

A magyar műveltséget ma a hit biztosítja egyedül!

Vár ma minekünk minden iskola, melyben a hit védi a tudást. De jaj, bomlanak a bástyák, a falakon rések tátonganak. Jövődőt magunknak csak akkor építünk, ha előbb e várainkat építgetjük meg.

Drága szerszámaink mellé fegyver kell a kézbe a paizsos férfi, a szegénység, az álnokul lopózó gyilkos közönyösség és a bár pusztuló, de még mindig élő galád hálátlanság ellen. Fegyver kell a szívbe, a szeretet fegyvere, melyből fakadjon hűség, lelkesedés, áldozat, az egész életünknek mindhalálig való feláldozása. A mi jelenünknek úgy sincs más célja, csak a jövődő, a mi életünknek csak egy értelme van: a gyermekeink!

Világító torony ma minden iskola. Minden kibocsátott ifju egy-egy fénysugár, mely bevilágít a sötét magyar éjszakába. Lesz-e világosság még a magyar lelkek egén, attól függ egyedül, hogy állanak-e e világító tornyok és mennyi fénysugár száll ifju magyar szivekben és elmékben belőle.

Áldott fészek minden iskola, melyben hitünk és fajunk geniusza ápolgatják nevelgetik és bocsátják szárnyra jövődők féltett reménység-madarait: gyermekeinket.

Most meddő esztendőket értünk. A fészeklakók megfogyatkoztak. Pedig be sok nyílt szemü magyar fiu kutatja tiszta tekintettel a jövőt, sok erős kis magyar agy, sok még ki-

csiny, de már is kemény koponya várja a tudás magvait, mint ős televény a hulló buzaszemet, sok sok apró magyar sziv sovárog nagy áhítózással a hit teljessége után és gszeng epedve — talán ma még öntudatlanul, hogy egykor vezetője legyen elárvult testvéreinek.

És itt, ez áldott százados iskola száz ablakszemével a messzeségbe néz, mint távolba nehezenlátó öreg szülénk és keresi, kutatja, hívja, várja ismeretlen, de máris szeretett gyermekeit, a mi gyermekeinket, hogy dajkálja, nevelje és majd kibocsássa dalos madarakként a néma nappalokba és fénysugárként a sötét éjszakába.

Árván bolyongó, vágyó, drága ifju lelkek és messzenéző, fiait elvesztett gyászos édes anyák egymásra kell hogy találjanak. Fogjuk meg a tétova kezeket vezessük el ide e vágyó kebelre s ha tán aléltnak roskadnának össze, jusson egy hely nekik is ez asztalunk mellett, férjen egy tányérral több az asztalon és inkább magunktól vonjunk meg egy-egy félét, de nekik elveszni nem szabad!

Nemzetünk ifjúságát elveszejtő négyszáz éves nagy sirunk fölött borongva száll a lelkem a mohácsi temető sirjain. Ha a négyszázéves mult százszor ismétlődve komoran, sötéten azt hirdeti nekünk, hogy csak egy ellensége volt a magyarnak: a magyar, akkor a jelen tanítson meg végre nagy, áros tanítással, hogy csak egy testvére van a magyarnak: a magyar!

Ma ezt a leckét tanuljuk meg itt, míg e falak között mindnyájan ismét gyermekek leszünk és ezzel kezdjük újra eltévesztett életünket!

Nagy német egyetemeken minden esztendőben összegyűlnek az új hallgatókkal a régi megvénült diákok megszabdalt arcukkal, egykori duellumok sebhelyeivel. Leülnek velük a vig asztalok mellé és ajkukról együtt száll a dal édes-bús boldogan a letűnt régi szép ifjúságról.

Összegyűltünk mi is, ifjak és öregek, nem megszabdalt arccal, hanem megszabdalt szívekkel, melyeken az élet vágott sebeket. Zendüljön ének a mi ajkunkon is, de nem a mult, hanem a jövő dala.

Fel a kupákkal: a reménységgel csordultig telt magyar szívekkel és úgy köszöntsük egy boldogabb jövő hajnalát!

Debreczeni István

Öreg diákok találkozója rendezte másodizben a ref. főgimnázium tanárkara Szatmáron szept. 5-én, mely minden tekintetben nagyon jól sikerült, anyagilag pedig jelentékeny összegge járult hozzá a főgimnázium fenntartásához.

Iskola.

Tankönyveink.

A Ker. Tanügyi bizottság figyelmébe.

„A jó szerszám felemunka“. A jó tankönyv dupla siker. De hol van a jó tankönyv?!

A tanterv az utóbbi időben minden évben változott. És e változás eredményeképpen megindult a „gyorstalpalás“, a tankönyveknek csodagyors, de csodafelületes átalakítása, a tanítás nagy kárára. A szerzőknek kitűnő mentségük az idő rövidsége, de ez vajmi kevés vigasztalás a tanítás szempontjából.

Az új, felekezeti iskolákra is kötelező állami tanterv, noha részleteiben nem számolt is a lehetőségekkel, de végeredményben mégis összeállította azt az anyagot, amit a népiskola nyújthat és amit kedvező körülmények közt nyújtania is kellene. A kívánt építési anyag tehát készen fekszik előttünk, még pedig bőséges mennyiségben, tudásunk és munkakedvünk is teljes, mégis olyan kevés bizakodással indulhatunk meg, mert munkálkodásunk egyik legfontosabb eszköze, a megfelelő tankönyv, hiányzik. Van ugyan több kiadvány, amely az egész tantervet „felöleli“. De olyan formában, amitől az Isten őrizzen. (Pl. a homok és mész keverékéből kulimász lesz. A tíz beszédrész közt nincs névutó és tagadó szó, de van igekötő).

Valóban itt az ideje, hogy a kerületbeli iskolák könyveiről gondoskodás történjék.

A végleges tanterv készen áll. A magyar nyelvi rész is jóváhagyást nyert. Tisztázva van végre, hogy mik tanítandók románul. Szóval körvonalazva van a tankönyvek tartalmi anyaga. Ezzel az egyik főakadály már megdőlt. A másik — t. i. a kiadáshoz szükséges főkehiány — is megszűnik, mivel az egyh. ker. lényegileg megalakultnak tekinthető és így a tankötelesek, vagyis a fogyasztók száma pontosan ismeretes, tehát a kiadó vállalkozása rizikómentes.

A még fenmaradó gátlóokkal szemben áll aztán az a szükségesség, hogy gyermekeink minden tekintetben megfelelő, értelmi fokukhoz mért, magyar református szellemben irt kézikönyvekkel rendelkezzenek. A tanítók pedig annyi hányattatás után jussanak el valahára odáig, hogy munkájukat pontosan kimért keretek közt, zavartalanul és eredményesen végezhessék. Legyen már vége az ide-oda kapkodásnak, komikus kísérletezéseknek, a módszer és tananyag egyéni-kénti különböző értelmezésének.

Miután a jelek szerint a tankönyvek kérdésével a legközelebbi egyh. ker. gyűlés valószínűleg foglalkozni fog, legyen szabad az alábbi — talán nem éppen felesleges — észrevételeket a Ker. Tanügyi bizottság b. figyelmébe ajánlanom.

Nem vitás többé, hogy az elemi iskolákban legpraktikusabb az olyan tankönyv, amely egy-egy osztálynak minden tantárgyát magában foglalja. Véleményem szerint a „Ref. tanulók könyvé“-be a vallástant

is be lehetne venni annyival is inkább, mivel annak az anyaga a ker. kiadványaiban már készen áll, sőt miért ne foglalhatna abban helyet a számtan és mértan is? Különösen ez utóbbinak gondosan készült szemléltető ábráit vélem mellőzhetetleneknek már csak azért is, hogy az egyszerűbb család bizonyos esetekben a terület és köbtartalom számításához segítőkezet nyerjen a „gyerek” könyvéből és így értékelni tanulja a könyveket és az iskolát. Nem messze állunk már attól, hogy a földmives ember házában egyetlen könyv az iskolásgyermek tankönyve lesz. Azért ennek minden dologban tájékoztató kincsesháznak kell lennie.

A tankönyvek vagy pályázat, vagy megbízás után szerkeszthetők. De akár az egyik, akár a másik mód alkalmaztatik, a mult tapasztalatai figyelmeztetnek arra, hogy sokkal célszerűbb az olvasókönyv egy-egy tantárgyára hirdetni pályázatot, illetve adni megbízatást, mint teljes egész könyvet fogadni el. Köztudomásu ugyanis, hogy nemcsak a tanulóknak, hanem a tanítóknak, tanároknak is van „kedvenc tárgyük” és így könnyen megtörténhetik, hogy a kifizető elbeszélő — aki lebilincselő módon közli tanulóival a történeteket — a nyelvtan, vagy fizika tanításánál unatkozó arcokat fog látni. Tantárgyankénti pályázatnál — mivel minden tárgynál a legkiválóbb kidolgozás fogadtatik el — az egyes szakaszokból elsőrendű tankönyv állítható össze.

Fontos a tantárgy szerinti pályázat azért is, mert két nyelvről lévén szó, nem bizonyos, hogy a magyar tárgyakat ügyesen feldolgozó író hasonló sikert ér el a román tárgyaknál is.

De szükséges azért is, hogy egyes tárgyaknál az osztályonkénti összefüggés, az egymásból folyó, fokozatos menet betartható legyen. Megjegyezni kívánom, hogy a pályázatot nem könyvekként, hanem a teljes, tanterv szerinti anyagra értem. Pl. ha valaki a történelemre pályázik, dolgozza ki a II—VII. o. anyagát, természetesen osztályonként szétosztott alakban. Csak így érhető el, hogy a kezdőfok legegyszerűbb stílusáról a szavak és kifejezésbeli formák fokozatos bővítésével a gyermek lassanként a folyékony előadási készségig eljut.

Különösen fontos kíváncsi vagyok a román nyelvről. Ugyanis, ha minden következő o. anyaga az előzőnek gondosan alkotott anyagán épül, akkor a felsőbb osztályokban már szemmel látható eredménynek kell mutatkozni. Elengedhetetlen ez a fokozat nemcsak a gyermekek haladása, hanem a tanító nyugalma érdekében is. Mert míg nincs precizírozva az egyes osztályok román nyelvi anyaga, addig a tanítók existenciája egyedül az ellenőrök jóindulatára van alapozva. Ez pedig néhol igen laza fundamentum.

A tantárgyankénti pályázatot teszi szükségessé az idő rövidege is. T. i., hogy valamely könyv a jövő isk. évben használható legyen, az approbálás február hó előtt megszerzendő. Így bármily tehetség és igyekezet lakozzék is a pályázókban, hét terjedelmes, tar-

talom, stílus és metódus szempontjából tökéletes művet összeállítani, addig az ideig képtelenek. Már pedig ilyenekre van szükségünk. Legyenek azok az olvasás gyakorlásán kívül alkalmasak a gyönyörködtetésre, az erkölcs nemesítésére és az ismeretek terjesztésére. Legyen minden egyes olvasmány stílusban és szellemen izig-vérig magyar, érdekes és tanulságos. Kerülendő minden, ami bár a művelt ember szemében gyönyörű, de a gyermek előtt érthetetlen. „Vágyaid elérhetetlen tartományba vonzanak stb.” fenséges sorok, de a 8 éves gyermek előtt szanszkrit nyelven vannak írva.

Pósa és Gárdonyi nyelve a magyar gyermeké!

És még egy szerény indítvány. Az elfogadandó könyveket adja ki a Tanügyi biz. átnézés végett a tan. egyesületeknek. Tekintélycsorbítás nélkül megtehető. Nem illetéktelen kritikát akarunk gyakorolni, az ok mindössze annyi, hogy a gyermekek számára írt könyvekből a gyakorlati tanító mégis csak könnyebben tudja kihámozni a megemészthetelent.

Hiszen nagy tudása van egy egyetemi tanárnak, de az „óvónéni” mellett mégis csak kudarcot vallana.

Császár Gyula.

Belmisszió

Misszió-lélek.*

* A nagybányai egyházmegye lelkeszértkezetére készült előadás, melyet szerző közbejött akadályok miatt nem tarthatott meg.

1. Aki a belmisszió és cura pastoralisnak a gyülekezeti életben való gyakorlati alkalmazását figyeli, azt nem alaptalan aggodalom fogja el. Elsősorban nem azért, mert némelyek még mindig — jobb ügyhöz méltó kitartással, csökönyösen — ragaszkodnak kényelmes álláspontjukhoz, hanem azért, mert sokak kezében a belmisszió, — mint oly sok más nemes célt szolgáló eszköz, — pusztá intézménnyé szürkül. A belmisszió ellenségei majd csak kikopnak, mert a haladás szelleme kényszeríti vagy elsöpri az ellenállókat, de mi lesz ott, ahol engedelmessé a kerületi határozatoknak, gyakorolják a belmissziót pásztortársaink, de olyanformán, hogy a vasárnapi iskolából feldagadt képpel, bömbölve távozik az „ártatlan gyermek lélek”, vagy vallásos estét rendeznek, mely énekekkel s imával kezdődik és kupléval végződik, sőt a ropogós csárdás ütemeire ritmikusan mozognak a kegyes hívek.

Baj ugyan az, hogy némelyek a szélsőségek miatt nem képesek meglátni a helyes utat, a belmisszió lényegét. Baj, hogy még mindig vannak, akik ítéletük megalkotásánál némely farizeus és eltévelyedett atyafi szemforgatásából, értelmetlen futkározásából, vagy szeszélyes hisztériák patológiai okokra visszavezethető tulzásaiból indulnak ki s ezért nem képesek megismerni a belmisszió

lényegét. De a legnagyobb baj mégis csak ott van, hogy hiányzik belőlük a missziói lélek. A lélek, mely a maga egészséges ösztönével meglátja, megérzi, hogy mit és hogyan kell tennie. Megérzi, hogy tenni kell, mert a többi lelki táplálékot kívánó lelkek követelni fogják, hogy többet adjunk, mint amennyit egy jól-rosszul megírt vagy épen betanult predikációban adhatunk. De azt is meg kell egy egészséges léleknek érezni, hogy a belmisszió nem álszent és szemforgató képmutatás, nem unalmas papi frázisok ellenszenvet keltő ismételtetése. Meg kell érteni, hogy nem olyan munkásokra van szükség, akikről csepeg ugyan a kegyesség, de akikről tudják, hogy nagyképűek, alattomosak és ravaszok, mert „nehéz és elhordozhatatlan terheket kötöznek egybe és az emberek vállaira vetik, de ők az ujjokkal sem akarják azokat illetni.” Meg kell érteni, hogy a belmisszió munka, még pedig kezdetben nagyon háládatlan, nagyon nehéz és lassan haladó munka s egy tiszta evangéliumi, aktív szellem-től áthatott, de a régi kenetes és álszent modorosságtól ment lélek kell hozzá, amely a maga egészséges vallásosságával nem félreismerteti és nem megutáltatja, hanem megszeretteti a józan evangéliumi szellemű életet. Aktiv ez a lélek, mert látja, hogy pipázással, kártyával, a kaszinók üres, sokszor ledér időtöltéseivel, pityizáló poharazással, a névnapok és disznótörök borgőzös éjszakáival s a mai ugynevezett társadalmi élet más hasonló módjaival nem fognak lelkeket megnyerni Isten országa számára.

2. Az elvi álláspont, melyet valaki az emberi lélek tökéletesítésén munkálkodva elfoglalhat, kétféle lehet. Az egyik felfogás a tökéletes törvényekben, intézményekben látja a siker biztosítékát. A másik felfogás szerint az eredmény lehetősége mindig az egyéntől függ, mert csak az egyénen keresztül érvényesülhet, — tehát érhet el eredményt — az intézmény, a törvény.

E két felfogáshoz képest a pásztori munka is két módozat szerint folyhatik. Az egyik felfogás vallója azt mondja: az intézményeket, a törvényeket kell megváltoztatni és tökéletesíteni, hogy lehetővé tegyünk a lelkek tökéletesítését. E felfogás szerint az egyháznak külső szervezete lévén s egyházunk más kollektív személyekkel jogi és erkölcsi viszonyban állván, az administratio és egyházpolitika elsőrangú fontosságúak egyházunk életében. Ha majd megváltoznak külső viszonyaink, ha egyházunk adminisztrálása és jogi helyzete tökéletes lesz, lehet a lelkeket is e tökéletes intézmény által tökéletessé tenni. E felfogás hívei szerint felülről lefelé folyhatik a legeredményesebben egy új, lüktető és életerős egyházi élet megszervezése, megvalósítása.

A második felfogás, mely szerint a tökéletes intézmények és törvények csak a lelkipásztor egyéniségén át lesznek eredményt hozók, nem tartja lényegtelennek és kevésbé fontosnak a fentieket, de úgy véli, hogy a megújulás csak akkor lesz lehetséges, ha a tagok ujulnak meg, ha az egyénekén át tör az evangélium fénye, mert az élő, a ható és diadalmas keresztyén egyéniség még a kevésbé tökéletes körülmények között is nagyszerű eredményeket ér el, de a legtökéletesebb intézmények és törvények is hiábavalók, ha nincs, akinek lelkén át életté és erővé formálódjék ami szó, anyag és paragrafus. Mert a primaer mindig a szellem.

Ez utóbbi álláspont győzelme: a belmisszió győzelme. E felfogás megértésében határozódik a belmisszió mondája: az egyeseket egyénenként venni pásztori gondozásba. Itt van a különbség a régi módszer és a belmisszió módszere közt. A régi módszer a tömegekkel dolgozik. Nagyban akarja végezni a munkát. A belmisszió külön akarja tagolni minél szűkebb körű tagozatokra a hivek csoportját, egész az egyénéig, mert meg van győződve, hogy minél jobban tudja alkalmazni az ígét, minél többet tud foglalkozni az egyessel, annál biztosabb az eredmény. Krisztus a sokasághoz is sokszor intézte szavait, de hányszor akar közvetlen összeköttetésbe jutni az egyes lelkekkel! Es a sokaság el van ragadtatva, lelkesül, szétoszlik és — mindent feled. De a bűnös asszonyból Mária Magdolna lesz, a kis Zakeus minden vagyonának felét a szegényeknek adja, Nikodemus élete végéig nem felejt el Őt; a százados lelke pedig alázatos hittel telik meg, mikor vele beszél s hozzája megy a Názáreti.

3. A belmissziói munkának természetes hármas tagozódása I. a gyermekek, II. az ifjuság, III. a felnőttek körében végzett missziói munka. Nincs most rá alkalom, hogy az egyes tagozatokon végzendő munkákkal külön, részletesen foglalkozzunk. Csak megemlítem, hogy fokozatosan képzelem el a haladást. Az I. tagozatban a vasárnapi iskola, II-ikban az ifjusági egyesületek és bibliakörök, a III-ikban a rendszeres bibliaórák a legfontosabbak. Mindhárom tagozatnál nagyfontosságú a könyvtár, [vasárnapi iskolai — ifjusági — népkönyvtár], amely lehetővé teszi, hogy megindítandó iratterjesztésünk eredményes legyen, mert megszokva az olvasást, népünknek szükségletévé válik később. További kötelességünk mozgóképszínházak felállítása. Ki kell használnunk minden modern találmány előnyeit. Szomorúan látjuk, hogy a mozik detektív filmjei, rémdrámái és erotikus képei mily romboló hatással vannak a gyermeki és ifjú lélekre. Miért ne állít-

hatnánk be a mozgószínházat a mi céljaink szolgálatába? Ismeretterjesztő, földrajzi előadások, nemes tendenciájú filmek, a biblia korát és történeteit megelevenítő képek nemcsak szórakozást nyújtanának, de kiegészítenék munkánkat. Még faluhelyeken is lehetséges lesz beállítani kisebb gépeket, melyek ma már nem kerülnek nagyon sokba és mérsékelt beléptidijakból a gép beszerzéséhez s a filmkölcsonzéshez szükséges összeg is kifizetődne.

A gyermek- és ifjúsági játszótermek, a bibliaköri olvasótermek és evangéliumi otthonok felállítása a messze jövő feladatai közé látszanak tartozni, pedig faluhelyen az iskolatermek, városban a nagyobb iskolaépületek tornatermei megfelelnek egyelőre ennek a célnak. Természetesen ami minden fentebb felsorolt intézményt magába foglal és lehetővé tesz, az a gyülekezeti kulturális ház, melynek nagy terme valóságos esték, előadások s a mozgószínház céljait szolgálná, szobái pedig az ifjúsági egyesületek és minél kisebb részekre tagozódott bibliakörök otthonai lennének. De ez még csakugyan a jövő feladatai közé tartozik. Előbb nevelni kell áldozatkész hiveket, hogy ezt megteremthessük.

A pásztori munka másik ága: az egyházfegyelem, hivek látogatása, csereprédikálás stb. Mind olyan kérdések, melyek külön előadást igényelnének. A hivek látogatásáról tavaly beszéltem. A többi kérdésről talán lesz alkalmunk más alkalommal bővebben beszélni.

Lesznek, tudom, akik mosolyognak s fölényesen legyintenek a fent elmondottak hallatára, de ne felejtjük el, hogy a siker és eredmény soha sem azoké, akik fölényesen mosolyognak, hanem azoké, akik dolgoznak. S hogy mit tehet a misszió; lélek erős akarata, kitartó munkája, megláthatjuk, ha a külföldi eredményeket nézzük. Világossá válik, hogy a kicsiny kezdet az Isten ígéje szolgálatában mindig meghozta a maga eredményét. Az bizonyos, hogy ha meg lenne bennünk ez a lélek, nem tárná elénk olyan elképzelhetetlenül szomorú kép bírósági üléseinken egész presbyteriumok, egész gyülekezetek romlásáról, lezülléséről, pusztulásáról. És sok esetben — ha mindig nem is — meg lennének kimélve pásztoraink azoktól az inzultusoktól, melyek néha jogosan, néha igazságtalanul, de mindig durván és kiméletlenül érik őket. Azonban úgy látszik, még az örök Bíró ítéletére sem kell várni, már itt megkezdődik a bűnhődés és beteljesedik a prófécia: „Jaj a pásztoroknak, akik elvesztik és elszélesztik az én mezőmnek juhait, azt mondja az Ur”.

Szaplonczay Bertalan.

Akiket hazahivott az Ur.

Dr. Puzsinszky Pál, budapesti theol. tanár aug. 30-án hirtelen elhunyt. Délután 4 órakor a theologiáról távoztában a Kálvin-téren összeesett. A kihívott mentők már csak a halált állapíthatták meg, melyet szívszélhűdés okozott. 64 éves volt. Külföldön is elismert nagy munkásságáért 1909-ben a genfi egyetem theologiai doktorrá avatta. 1924-ben pedig a montpellieri egyetem tisztelte meg ugyanezzel a kitüntetéssel. Temetése 31-én d. u. volt a theologia épületéből. Az Ur adja meg neki a hű sáfár méltó jutalmát.

Homoródszentpáli Szentpály István a nagybányai egyházmegye tanácsbírája, a halmi-i egyház főgondnoka, kir. tanácsos szept. 11-én 87 éves korában elhunyt. Benne egy ősrégi magyar család legidősebb tagja, a szatmári főgimnázium legöregebb diákja, a régi világ egyik tiszteletreméltó nemes alakja költözött el. Az igaznak emléke legyen áldott!

Irodalom

Példának okáért...

Szerkeszti Csűrös István. I. kötet. Budapest. 1925. A Soli Deo Gloria kiadása.

242 példa, történet, gondolat gyűjteménye e kis 150 oldalas könyv, mely maga is csak egy része egy folytatandó nagyobb munkának. Kedves illusztrációk ezek, melyeket különösen vasárnapi iskolában, gyermekistentiszteleten és máskor is sikerrel használhat az igehirdető. Sok ismeretes, de nagyrésze mégis új. Tanúságokat nem von le a történelemből, tegye meg azokat kiki magának. Kár azonban, hogy a tárgymutató nem valóban a példák tárgya szerint mutatja azokat, feltüntetve a bennük levő eszméket [hit, öröm, rágalom stb.] hanem csak a címeiket hozza, melyek ritkán fejezik ki a tartalmat. — Kedves reménységet nyújt az előszó, hogy tervben van egy magyar tárgyú kötet kiadása.

Megjelent és kapható

a magyar tannyelvű el. iskolák számára a legújabb miniszteri tanterv szerint átdolgozott, Dr. CABA ÁGOSTON kir. tanfelügyelő által írt

Román nyelvkönyv

(Gramatică Română) IV. kiadás. A leckék a tantervben előírt beszéd- és értelemgyakorlati anyagot tárgyalják. — Kapható: **Béres Károly könyvkereskedésében** Oradea—Nagyvárad, Iosif Vulcan—Nagy S.-utca 14.

Ara
26
Lei

Egyházi hírek

Az ORLE kongresszusa.

Hajduböszörményben tartotta az ORLE konferenciáját és közgyűlését. Az eddigi létszámokon felül álló volt a részvétel. Ötszáz lelkész gyűlt egybe, hogy lelki táplálékot szerezzen, vagy nyújtson másoknak abból a kútforrásból, melyből már ő ivott. Kitünően összeállított program szerint folyt az evangélizációs munka, melynek nagy átdásai bizonyára nem maradnak el. A konferencia augusztus 26-án, csütörtökön kezdődött. Ezen a napon délelőtt előadást tartottak: Dr Révész Imre „Mohács és a reformáció”, dr Erdős Károly „Aktuális dátumok”, Marton János „Sadhu Sundar Singh” címmel. Révész megcáfolja a vádat, mintha a mohácsi vészért az akkor még csak szörványosan és csak a Felvidéken és Erdélyben jelentkező magyar reformáció volna felelős. — Délután Sebestyén Jenő dr adott képet a református egyház mai helyzetéről. A legnagyobb veszedelem a látszat-egyház. Eszményünk a tiszta ideálok visszahozása, azonkívül pedig szembehelyezkedés minden közömbösséggel és a hit helyes formáinak eltorzításával. Vass Vince dr előadásában felvetette azt a kérdést, mi lesz akkor, ha egyszer azok lesznek a presbiterek, akik ma a mulatóhelyeken dőzsölnek? Nem a jelen, a jövő aggaszt minket. — Dr Révész kijelenti, hogy a Hit és Szolgálat mozgalmának célja az, hogy a kálvinizmus sorsát biztosítsa. — Pénteken Csikesz Sándor konferencia elnök bejelentette, hogy a nyíregyházi leánykálvineum felavatása elmarad, mert az építést a kellő időben nem tudják befejezni. Így a felavatás csak október végén lesz, amikor Debrecenben az ORLE országos presbitéri gyűlést tart, gazdasági kiállítással egybekötve. Ez alkalommal mennek át Nyíregyházára a felavatásra. A holland egyházzal dr Kállay Kálmán tartott előadást. Nagyon áldásos volt a lelkésznek konferenciája, ahol Uray Sándor lelkész tartott értékes előadást a papné hivatásáról, a férje és gyermekei körül. Az anya homlokán glóriát látunk, de vállain keresztet. Szombaton Kiss Ferenc egyetemi tanár a „Kálvineum a jövőben” címmel nagy perspektívát mutató előadást tartott. Majd Vass Vince „Uj papi típus felé” irányt mutató előadása rázta meg a lelkeket. Általában nagy elhatározások és célkitűzések történtek e konferencián, amelyekre minden lelkésznek figyelemmel kell lennie. A világiak részére „Református férfi eszményképe” címmel Ferenczy Károly biharterdai lelkész tartott gazdag tartalmú előadást. — Vasárnap ünnepélyes istentisztelet volt a mohácsi vész négyszázados évfordulója alkalmából. Az istentisztelet után Nagy István hajdani böszörményi lelkész, a kiváló dicséret-író sirjánál volt ünnepi megemlékezés. Este a Kálvineumok javára nagy műsoros estély volt. Hétfőn volt a kongresszus az ó-templomban, ahol dr Baltazár Dezső püspök, ORLE elnök, nagyhatású megnyitó beszédet mondott, aki mellett az ország lelkészei, mint vezér mellett, hűséggel állanak. Többször adták kifejezésüket ennek a felállásukkal. A különböző egyesületek ünnepélyesen jelentették be csatlakozásukat ahhoz az ünnepélyes deklarációhoz is, melyet dr Révész Imre lelkész osztatlan tetszés közben olvasott fel. A tárgysorozatot pontjai letárgyalása után ünnepi ebédet adott a város, ahol a „Baltazár-serleggel” Görömbei Péter nagykálói lelkész tartott ünnepi beszédet. A délutáni Bocskay-emlékünnepélyen kiváló szónokok és szavalók méltatták a nagy fejedelem soha el nem muló érdemeit.

Este a böszörményi nők szeretetvendégsége volt, ahol még helyet is alig lehetett kapni, olyan sokan vettek részt. Igen jól sikerült kedden a hortobágyi kirándulás, ahol pusztai istentiszteletet tartott Molnár Zoltán hajduböszörményi lelkész. Este a kollégium internátusában a debreceni egyház látta vendégül azokat a lelkészeket, akik még el nem utaztak.

Tisztelettel hozom nagybecsű tudomására, hogy a kisbetűs Királyhágómelléki Énekeskönyvek első kiadása teljesen elfogyott és így további rendeléseknek ezekből nem tehetek eleget. — Nagybetűs Énekeskönyv korlátlan mennyiségben áll nagybecsű rendelkezésükre. Teljes tisztelettel **Béres Károly**, a Királyhágómelléki Énekeskönyvek kiadója.

Kérelem. Az érdengelegi reform. egyházközség (nagykárolyi egyházmegye) szeretettel és bizalommal fordul minden jószívű emberhez, hogy könyöradományokkal jöjjenek segítségére. Nincs az egyházközségnek paplakása, nincsenek mellékhelyeinek, nincs tornya. Az alig 300 lelket számláló kis gyülekezet a maga erejéből minden erőfeszítése mellett sem tudja a sok építkezést eszközölni. Ezért a Főtiszteletű Püspök Úr 1821—1926. sz. a. megadott engedélye alapján könyöradomány-gyűjtő könyveket bocsájtott ki. A gyűjtőknek kötelességükké tétetett, hogy mindenütt legelső sorban a nt. lelkész és a gondnok urakat keressék fel és kérjék szíves jóakaratu segítségüket a gyűjtés végeztetéséhez s annak befejeztével kérjék a helybeli gyűjtés hitelesítését. Jó reményekben vagyunk, hogy a nt. lelkész és a gondnok urak ezt a segítséget a Jézus nevében mindenütt szeretettel megadják. Kérjük is erre a nt. lelkész és gondnok urakat valamint arra is, hogy a gyűjtők viselkedésében esetleg előforduló minden kihágást vagy mulasztást szíveskedjenek tudomásunkra hozni. Végül pedig ismételtén kérjük minden református hittestvérünket és minden jószívű felebarátunkat, hogy nekünk erőtelenségeinket hordozni segítsenek, kedveskedvén nekünk javunkra, épülésünkre. (Róm. 15. 1—2.) Érdengeleg, 1926. szept. 10-én. Borbély Sándor, ref. lelk., Varga Pál sz. gondnok.

A tanító karikarsak figyelmébe. Tudomásomra jutott, hogy érdekelt részről ez évben ismét azon valóttan állítással akarják Magyar Olvasó- és Nyelvyakortló könyveinket a használatból kiszorítani, hogy nem felelnek meg az új tantervnek. Nem kell hosszabb gondolkodás, vagy bölcséleti elmélyedés annak megállapításához, hogy az 1921-ben készült könyvek nem felelhetnek meg az 1925. évi tantervnek, ennél fogva természetes, hogy az u. n. nemzeti és reáltárgyakra olyan könyv használandó, amely az új tantervnek is megfelel, de a mi könyveink magyar nyelvi anyaga nemcsak teljes, de mindenben meg is felel az egyházkerületi tantervnek. Valóttanság, hogy nem használhatók, mert a Monitorul Oficial I. évi október 1-i számában megjelenendő miniszteri rendelet az approbált és használható tankönyvek közé igenis felvette a Dr Caba-Nagy-féle Magyar Olvasó és Nyelvyakortló könyveket. Kéri ennek tájékoztódás végett leendő szíves tudomásulvételét Nagy Vilmos s. k., ref. tanítónőképzőintézeti igazgató, mint szerző.

Hivatalos rész

A református püspöki hivatalról Oradea.

1880—1926. sz.

PÁLYÁZAT

a nagybányai egyházmegyébe kebelezett megüresedett jözséfházai (Jojib) református lelkészi állásra.

Javadalom: 1. Lakás: 3 szoba, konyha, pince és melléképületek. 2. 1084 Leu erdő-tőke 8% kamata. 3. bór és fa váltás: 109 Leu 50 bani (megjegyzendő a lelkész által vásárolt tűzifát hivek az aranyosmedgyesi, vagy a sárközi állomástól beszallitják.) 4. 16 darab marha és 8 darab sertés legeltetési joga a közös legelőn. 5. 1890 liter buza. 6. 510 liter tengeri. 7. 2½ hold szántás vetés. 8. 27 szeker napszám. 9. 10 kézi kaszás napszám. 10. 24 és ½ köblös szántóföld és 8 köblös kaszáló (1200 négyszög ölével). 11. Stóla egyházkerületi szabályzat szerint. 12. az ingatlanok adóját az egyház fizeti. 13. Államsegély.

Az állás azonnal elfoglalandó.

Pályázati kérvények a hirdetés megjelenésétől számított három hét alatt nt, Széll György esperes urhoz küldendők Avasujvárosba (Orasul noua, jud. Satu-mare.)

Kelt Oradea—Nagyvárad, 1926. szept. 10.

Sulyok István,
püspök.

Pályázat

a lázári egyház kántortanítóására.

Javadalma: 20 köblös egyházi föld, 12 köblös agrár által adott, melyért egyház nem szavatol, adóját tanító fizeti, 5 mázsa tengeri, 3 öl kemény tűzifa beszallitva, 4 szobás lakás kerttel.

Kötelessége: Díjlevélben foglaltakon kívül: meglevő énekvezetése.

Pályázati határidő okt. 8. Próbaéneklés, orgonázás, választás okt. 10-én. Amikor a pályázók külön értesítés nélkül jelenjenek meg.

Román vizsgás pályázók pályázatukat küldjék a lázári—lazur-i (Szatmárm.) lelkészi hivatalhoz.

Presbytérium.

Pályázat.

Az irinyi ref. egyház pályázatát hirdet kántortanítói állásra. Fizetése díjlevél hivatalos értékelése szerint 12.747 Lei, drágasági segély 6000 Lei. (Olvasható díjlevél e lap 1925. év 11-ik számában.)

Kötelesség jelenben 4—7 oszt. rendkívüli esetben I—VII. oszt. vezetése, kántori szolgálat, lelkész helyettesítés, presb. jegyzői tiszt betöltése.

Okleveles, nostrifikáló vizsgát tett tanítók a hirdetés megjelenésétől számított 3 hét alatt nyújthatják okmányokkal felszerelt pályázataikat a ref. lelkészi hivatalhoz. Jud. Sălaj Irina Állás nov. 1. elfoglalandó.

Presbytérium.

Pályázati hirdetés.

Az érköbölkúti (Cubulcut Biharmegye) ref. egyház pályázatát hirdet halálozás folytán megüresedett II-ik tanítói állásra.

Javadalom: 1. 11 kat. hold 1071 □-öl szántóföld 3 fordulóban. 2. 2 katasztrális hold 86 □-öl kaszáló állami adókat az egyház fizeti. 3. 8 drb. jözségre legeltetési jog. 4. 2 öl tűzifa beszallitva. 5. 24 köblös természetben vagy piaci árban. 6. Államsegély folyósításáig 12 köblös rozs személyi pótlékként. 7. 3 szobás lakás kerttel.

Kötelessége: a reá bizandó osztályok vezetése. Lelkész és kántor akadályozása esetén helyettesítés.

Pályázhatnak okleveles román állampolgárok nostrifikáló vizsgát igazoló ref. tanítók és tanítónők, katonai szolgálat igazolandó. Pályázati határidő a hirdetés megjelenésétől számított 3 hét. Az állás választás után megazonnal elfoglalandó. Pályázatok a ref. lelkészi hivatalhoz küldendők. Cubulcut—Érköbölkút Biharmegye vasúti állomás Székelyhid.

Presbytérium.

Pályázat

a tóti-i (Tăuteu) tanítónői állásra. Fizetés: 1. Lakás, kert. 2. Ez időszereint 40 (negyven) köblös tűzta buza. Kötelesség: I—II. vegyes osztályok vezetése. — Tăuteu a margittai járásban van, állomáshoz 8 km. Pályázati határidő: október 10.

Presbytérium.

Pályázat.

A pettyéni ref. presbitérium pályázatát hirdet a megüresedett organista-kántortanítói állásra.

Javadalom: 1. Készpenz az egyház pénztárából 1760 Lei. 2. Államsegély folyósításáig ugyancsak az egyház pénztárából 2700 Lei. 3. 9 kat. hold föld hasznélvezete. 4. 10 q buza. 5. 10 q szemes tengeri. 6. 4 méter tűzifa beszallitva. 7. Stóla.

Kötelesség: I—VII. osztályu mindennapi, ismélő iskola s lelkész irányítása mellett vasárnapi iskola vezetése. Kántori teendők végzése, egyházi egyzóság, lelkész helyettesítése akadályoztatása esetén s kánoni alkalmakkor, énekvezetése.

Pályázhatnak román honosságu, államérvényes oklevéllel, kántori képesítéssel bíró férfitanítók. Pályázat határideje a hirdetés megjelenésétől számított 3 hét. A pályázatok a re. lelkészi hivatalhoz Petin—Pettyén (Jud. Sătmár) küldendők.

Presbyterium.

Pályázat

Helyettes organista-kántortanítói állásra.

Javadalom: lakás természetben, készpenz 1400 lei, 29 q 49 kg. buza, 10 (Tiz) öl hasáb tűzifa beszallitva, szombati malom-vám ⅓ része, 11 hold föld szántó és rét, 3 hold legelő, föld adóját az egyház fizeti. Tandij 800 lei. Stóla.

Kötelesség: presbytérium által kijelölt elemi isk. osztályok, ism. isk. vezetése, kántori teendők végzése, egyházi jegyzőség, lelkész helyettesítés akadályoztatás esetén s kánoni alkalmakkor, énekvezetése.

A megválasztott egy év múlva esetleg végleges alkalmazást nyerhet.

Pályázhatnak román honosságu államérvényes oklevéllel, kántori képesítéssel bíró férfi és nőtanítók. Pályázati határidő: a hirdetés megjelenésétől számított 15 nap. — Pályázatok ref. lelkészi hivatalhoz küldendők Remetea-Orasului (posta Orasul nou. Jud. Sătmár.)

Presbyterium.

Harangokat,

vas harangszerelőnyeket ajánl 32
és vas harangállványokat

Hönig Frigyes harang-
öntődéje

ARAD, Sztada Barilla No. 10-21. Alapított 1840.

Orgonahomlokzatsipok

a rekvirált sipok helyébe elsőrendű kivitelben készülnek

Wegenstein S. Fiai orgona- és harmonium-
gyárában, **Timisoara.**

Kitűnő hangú harmoniumok és pedálos harmo-
niumok állandóan raktáron. Orgonajavítások,
tisztítások és hangolások pontosan eszközöltenek.
Költségvetéssel és harmonium árjegyzékkel díj-
talanul szolgálunk. 26—11

BISZÁK JÓZSEF

harang- és ércöntődéje Ghioroc-on
(Győrök, Mlad-megye)

a legjutányosabb árak mellett
készít a legfinomabb anyagból
bármely hangú és nagyságú
a legdiszesebb kivitelben, kívánatra feliratokkal, képek-
kel díszítve, ingó rendszerű vas felső koronával, vagy
bármely más kívánt rendszerű állvánnyal. Gyártmányai
kiválóságát több elismerő levél igazolja. Érdeklődőknek
részletes leírással és árajánlattal készséggel szolgál.
[Megrendelésnél kérem ezen lapra hivatkozni.] 32

harangot,

Megjelentek

Telefon szám 6—22.

A Dr Szentpéteryné—Gazdag-féle

TANKÖNYVEK

A magyar tannyelvű elemi iskolák
I—VII. oszt. számára, 371—926
és 131—926. sz. alatt miniszterileg
engedélyezve. A legújabb miniszteri
tantervi utasítás alapján készültek
magyar és részben román nyelven is.

Második bővített kiadás! Iskoláknak 10% engedmény és franco.

BIZOMÁNYI LERAKAT

BÉRES KÁROLY
könyvkereskedésében

Oradea—Nagyvárad Str. I. Vulcan (Nagy Sándor-utca) 14.

Béres Károly könyvnyomdája, Oradea—Nagyvárad,

Harang és fémöntőde

9

SCHIEB & KAUNTZ

Sibiu—Nagyszeben

szállít templomi harangokat ga-
rantált békeötvöztetésben, művészi
kivitelben a legmesszebbmenő jót-
állás mellett. Hosszu évi tapaszt-
alatok ezen szakmában első-
rendű munkát biztosítanak.

Képviselet: Kérjen külön ajánlatokat.
Satu-Mare—Szatmár, Arany János-utca 22. szám

BERGER és SPINDLER

nagyszebeni harangöntők ajánlják

háboru előtti művészi kivitelben és minőségben készült
templomi

harangjaikat

Szállítási idő a megrendeléstől 30 napon belül. Az
árak a legolcsóbb napi ár. Jótállási idő: 15 év.
Szavatolnak a hangok tisztaságáért és összhang-
jáért. Hajlandók kedvező fizetési feltételeket adni. 2

ÜRÖGDI SÁNDOR

SZOBAFESTŐ ÉS MÁZOLO

**ORADEA
NAGYVÁRAD**

Sztada Simeon Stefan — Bethlen-utca 44. szám.

Elvállal: a legkényesebb igényt is kielégítő
szobafestő és mázólo munkákat a
legjobb kivitelben, jutányos árakon!
15—12